

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 3 czerwca 2022 r. Sąd Rejonowy w Kutnie w sprawie z powództwa Towarzystwa (...) S.A. w W. przeciwko B. M. w sprawie o sygn. akt I C 1748/18, o zapłatę: zasądził od B. M. na rzecz Towarzystwa (...) S.A. w W. kwotę 7.200,49 zł, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 25 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty, nie obciążył pozwanej obowiązkiem zwrotu na rzecz strony powodowej kosztów procesu oraz nie obciążył stron wydatkami.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając go w całości.

Skarżąca wydanemu orzeczeniu zarzuciła:

a. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 5 k.c. poprzez przyjęcie, że roszczenie jest w pełni uzasadnione i w całości należne, tylko w oparciu o fakt, iż pozwana została uznana za winną zaistnienia zdarzenia w ramach którego powstała szkoda, z pominięciem wniosków pozwanej, zmierzających do wykazania, iż do rozmiaru szkody będącej źródłem roszczenia przyczyniła się w znacznym stopniu poszkodowana.

2. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie:

a. art. 11 k.p.c., poprzez przyjęcie, przy występowaniu uzasadnionych wątpliwości co do rzeczywistego przebiegu zdarzenia źródłowego i udziału w nich poszczególnych jego uczestników, że fakt skazania w procesie karnym jest w pełni wystarczającą przesłanką do obciążenia osoby skazanej pełną odpowiedzialnością cywilną za szkody zaistniałe w trakcie tego zdarzenia,

b. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez całkowicie dowolną i wybiórczą ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, w oderwaniu od uregulowań w przedmiotowym zakresie.

W związku z tak podniesionymi zarzutami skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie zaś o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Ponadto skarżąca wniosła o:

1. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania biegłego przy Sądzie Okręgowym w Łodzi - inż. J. F. na okoliczność ustalenia metodologii sporządzenia opinii w zakresie ustalenia bezpośredniego wpływu zachowania uczestników zdarzenia drogowego na skutki i rozmiar szkody wywołanej tym zdarzeniem, oraz ustalenia wpływu dostępnego materiału dowodowego na możliwość sporządzenia ekspertyzy zawierającej pełne i jednoznaczne ustalenia w powyższym zakresie, oraz zobowiązanie wymienionego biegłego do wydania pisemnej opinii uzupełniającej co do okoliczności:

a. czy ujawnione uszkodzenia pojazdu marki P. (...) o nr rej. (...), nie związane ze zdarzeniem z dnia 08.05.2015 r., zostały uwzględnione przy określaniu wartości pojazdu nieuszkodzonego, i ewentualnie, jaki udział wartości tych uszkodzeń został uwzględniony w dokonanym szacunku pojazdu wskazanym w opinii;

b. które uszkodzenia pojazdu powstały bezpośrednio w wyniku zderzenia z rowerzystką, a które w następstwie zderzenia ze słupem energetyczny, oraz jaka jest wartość tych uszkodzeń lub ich procentowy stosunek;

c. jaki wpływ na rozmiar uszkodzeń i ich wartość ma fakt, iż pojazd marki P. (...) o nr rej. (...) poruszał się z prędkością o 10 km/h większą niż dopuszczalna w obszarze zaistnienia zdarzenia, co jest faktem bezspornym przyznany przez kierującą wymienionym pojazdem;

d. co stanowi podstawę przyjęcia przy próbie rekonstrukcji i analizie wypadku w celu określenia przyczyny jego zaistnienia i przebiegu, prędkości o 15 km/h mniejszej niż prędkości z jaką kierująca pojazdem poruszała się w rzeczywistości;

e. czy w przedmiotowym wypadku można definitywnie wykluczyć, iż powyżej wskazane różnice prędkości pojazdu pozostają całkowicie bez znaczenia dla powstania szkody i ewentualnej możliwości uniknięcia zdarzenia;

f. czy w okolicznościach zderzenie samochodu osobowego z rowerzystką może wytrącić pojazd o obranego przez niego toru jazdy i w rezultacie spowodować utratę panowania nad tym pojazdem przez kierującego;

2. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań D. K. – funkcjonariusza Wydziału Dochodzeniowo-Sledczego Komendy Powiatowej Policji w K., który prowadził dochodzenie w przedmiocie zaistniałego zdarzenia, na okoliczność wskazania źródeł dokonanych ustaleń co do przebiegu zdarzenia oraz materiału dowodowego, jaki przekazał biegłemu rzeczoznawcy w celu sporządzenia ekspertyzy na potrzeby prowadzonego dochodzenia;

3. przeprowadzenie dowodu z zeznań kierującej pojazdem m-ki P. (...) o nr rej. (...) - M. A., na okoliczność faktu i przyczyny powstania szkody będącej źródłem roszczenia powoda, jej rozmiaru, zakresu i rodzaju oraz przebiegu zdarzenia komunikacyjnego jej wywołującego,

4. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy o sygn. II K 90/16 dołączonych do akt niniejszej sprawy, w postaci:

a. zeznań kierującej pojazdem m-ki P. (...) o nr rej. (...) - M. A. i pasażerki tegoż pojazdu – E. S., złożonych w toku dochodzenia oraz w trakcie przesłuchania przed Sądem;

b. szkicu miejsca zdarzenia komunikacyjnego zaistniałego w dniu 08.05.2015 r., sporządzonego przez funkcjonariusza Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w K. realizującego obsługę powyższego zdarzenia,

na okoliczność ustalenia faktycznego przebiegu przedmiotowego zdarzenia oraz ustalenia bezpośredniego wpływu zachowania uczestników zdarzenia na skutki i rozmiar szkody wywołanej tym zdarzeniem, oraz ustalenie zakresu materiału dowodowego jaki przedstawiono biegłemu rzeczoznawcy z zakresu ruchu drogowego do sporządzenia ekspertyzy w sprawie karnej o sygn. akt II K 90/16;

5. dopuszczenie dowodów z załączonych dokumentów w postaci:

a. kserokopii zdjęć obrazujących rodzaj uszkodzeń w pojeździe o nr rej. (...), oryginały w aktach sprawy sygn. II K 90/16;

b. kserokopii zdjęć obrazujących obszar uszkodzeń roweru, którym poruszała się pozwana;

c. karty informacyjnej z dnia 21.05.2015 r. i 03.06.2015 r. z pobytu pozwanej w szpitalu w K.,

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Wywiedziona apelacja okazała się niezasadna, co skutkowało jej oddaleniem.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wyrok Sądu Rejonowego jest prawidłowy. Podniesione przez apelującą zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. Sąd Okręgowy podziela zarówno ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji i przyjmuje je, jako własne, jak i dokonaną ocenę prawną.

Przede wszystkim niezasadny okazał się zarzut dotyczący naruszenia art. 233 k.p.c., gdyż skarżąca nie zdołała wykazać, że ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego została dokonana wbrew regułom logicznego rozumowania bądź w sytuacji sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego.

Do skutecznego postawienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących ocenę dowodów dokonaną przez sąd, określenie, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając, lub zarzucenie sądowi, iż rażąco naruszył zasady logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego wraz z wykazaniem w jaki sposób do tego doszło oraz stwierdzeniem, że uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez naruszenie zasady doświadczenia życiowego powinien polegać na tym, że zarzuca się sądowi, że ten wywiódł z danego środka dowodowego jakiś fakt, podczas gdy doświadczenie życiowe uczy, że w takiej sytuacji taki fakt nie zachodzi albo przebiega on odmiennie. Naruszenie zasady logicznego rozumowania ma miejsce głównie wówczas gdy sąd błędnie interpretuje związki zachodzące pomiędzy poszczególnymi faktami, wyciągając ostatecznie z ich całokształtu błędne wnioski. Postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może zaś polegać na zaprezentowaniu ustalonego przez siebie, na podstawie własnej oceny dowodów stanu faktycznego.

Skarżący, formułując zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może ograniczyć się do twierdzeń, że z dowodów wynika inny niż ustalony przez sąd stan faktyczny. Jest to bowiem wówczas traktowane jako swobodna, niepoparta jurydycznymi argumentami, dyskusja z sądem. Skarżący musi wykazać, że gdyby sąd nie naruszył wymienionych w art. 233 § 1 k.p.c. zasad oceny dowodów, to powinien dać wiarę środkom dowodowym przeciwnym do dokonanych ustaleń (vide - wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 grudnia 2018 r., V ACa 1541/17, LEX nr 2613476).

Idąc dalej należy wskazać, że w myśl art. 278 § 1 k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Dowód z opinii biegłego podlega ocenie na podstawie art. 233 § 1 k.p.c., przy czym z uwagi na swoistość tego środka dowodowego, w orzecznictwie wypracowano szczególne kryteria jego oceny. Wskazuje się, że opinia nie może podlegać ocenie sądu w warstwie dotyczącej przedstawionych poglądów naukowych lub dotyczących wiedzy specjalistycznej (naukowej lub technicznej), nawet jeśli członkowie składu orzekającego taką wiedzę posiadają.

Ocenie podlega wyłącznie zgodność z materiałem procesowym przyjętych założeń faktycznych, podstawy metodologiczne, transparentność, kompletność, spójność wyводу i wreszcie zgodność wniosków opinii z zasadami logiki, wiedzy powszechnej i doświadczenia życiowego. Odwołanie się przez sąd do tych kryteriów oceny stanowi wystarczające i należyte uzasadnienie przyczyn uznania opinii za rzetelną. Oznacza to również i to, że sąd nie ma kompetencji do czynienia ustaleń pozostających w sprzeczności ze stanowiskiem biegłych specjalistów, zwłaszcza w sytuacji, gdy opinia jest jednoznaczna, przekonująca i odpowiednio umotywowana. Zdyskredytowanie opinii biegłego sporządzonej w sprawie jest możliwe tylko wówczas, gdy ta zawiera istotne luki, nie odpowiada na postawione tezy dowodowe, jest niejasna, nienależycie uzasadniona i nieweryfikowalna, tj. gdy przedstawiona przez eksperta analiza nie pozwala organowi orzekającemu skontrolować jego rozumowania co do trafności jego wniosków końcowych (vide - wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 listopada 2019 roku, I ACa 255/19, Lex nr 28647779).

W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji dopuścił na wniosek stron dowód z opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej inż. J. F. (2). We wnioskach opinii biegły wskazał jednoznacznie, że manewr zmiany pierwotnego prostoliniowego toru jazdy rowerzystki mógł zostać wykonany w sposób nagły, bądź nieprawidłowo oceniony z punktu widzenia bezpieczeństwa własnego rowerzystki, jak również innych uczestników ruchu drogowego. Dalej biegły stwierdził, że w związku z powyższym kierująca rowerem, która nie zastosowała się do dyrektyw wynikających z ustawy – prawo o ruchu drogowym art. 22 ust. 1 spowodowała stan zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, co stanowiło bezpośrednią przyczynę zaistnienia wypadku. Biegły wskazał, że kierująca samochodem P. (...) znajdująca się na drodze, zgodnie z art. 4 miała prawo liczyć, że inni uczestnicy ruchu drogowego przestrzegają zasad ustawy prawo o ruchu drogowym. Ostatecznie biegły jednoznacznie stwierdził, że analiza wypadku pozwala na stwierdzenie, że kierująca samochodem osobowym marki P. (...) nie przyczyniła się do zaistnienia wypadku i powstania jego skutków.

Mając powyższe na uwadze w ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że pozwana ponosi wyłączną odpowiedzialność za skutki zdarzenia do jakiego doszło w dniu 8 maja 2015 r.. W okolicznościach przedmiotowej sprawy nie można mówić o przyczynieniu się poszkodowanej, nawet jeżeli poruszała się ona z prędkością większą

o 10 km/h, aniżeli dopuszczalna, przy czym, co wynika wprost z treści biegłych również sporządzonych w toku postępowania karnego, powyższe przekroczenie prędkości wskazywane przez pozwaną, nie zostało udowodnione. Co za tym idzie niezasadne było dopuszczanie dowodów zgodnie z licznymi wnioskami powołanymi w apelacji, bowiem wbrew argumentacji zawartej w apelacji Sąd I instancji nie ustalił odpowiedzialności pozwanej wyłącznie w oparciu o fakt, iż pozwana w postępowaniu karnym w sprawie o sygn. akt II K 90/16 została uznana za winną zaistnienia zdarzenia w ramach którego powstała szkoda. Ponadto Sąd Rejonowy nie jest obowiązany dopuszczać dowodu z opinii biegłego do czasu, aż wydana opinia będzie korzystna dla strony pozwanej. Jak też wynika z utrwalonego poglądu w orzecznictwie niezadowolone strony z opinii biegłego nie uzasadnia powołania innego biegłego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2002 roku, I CR 562/74 LEX nr 7607).

Podniesiony przez pozwaną zarzut naruszenia art. 11 k.p.c. należało również uznać za chybiony. Kwestia związania sądu cywilnego opisem czynu przypisanego skazanemu w wyroku karnym, w tym elemencie, który nie został wymieniony przez ustawę karną jako znamię przestępstwa została wyjaśniona w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego. Podkreśla się, że art. 11 k.p.c. stanowi ograniczenie dowodowe w postępowaniu cywilnym, podyktowane dążeniem do uniknięcia możliwości wydawania na podstawie tego samego stanu faktycznego różnych orzeczeń w sprawach cywilnych i karnych. Jako norma szczególna, będąca wyjątkiem od zasady bezpośredniości, swobodnej oceny dowodów i czynienia w wyniku tej oceny ustaleń sądu cywilnego, podlega zważającej wykładni (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 24.03.2010 r., V CSK 310/09, L.).

Sąd Najwyższy wskazał, że w świetle uregulowania przyjętego w art. 11 k.p.c. nie budzi wątpliwości, że sąd cywilny związany jest ustaleniami prawomocnego skazującego wyroku karnego co do popełnienia przestępstwa. Związanie dotyczy faktu popełnienia przestępstwa, czyli nie tylko popełnienia czynu przez określoną osobę na szkodę konkretnej osoby, lecz także kwalifikacji prawnej tego czynu i stopnia winy, okoliczności jego popełnienia, np. czasu, miejsca i sposobu, czy też poczytalności sprawcy (zob. wyrok SN z 21.02.2013 r., I CSK 373/12, L.; wyrok Sądu Najwyższego z 02.02.2012 r., II CSK 330/11, L.). Reasumując na gruncie niniejszego postępowania nie było możliwe prowadzenie postępowania dowodowego na okoliczności przebiegu zdarzenia z dnia 8 maja 2015 r., które miałyby stać w sprzeczności ze skazującym wyrokiem Sądu Rejonowego w Kutnie z dnia 14 września 2016 r. sygn. akt II K 90/16, albowiem zarówno Sąd I instancji, jak i Sąd odwoławczy związane są ustaleniami dotyczącymi okoliczności zdarzenia oraz winy pozwanej, poczynionymi w sprawie karnej.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy nie dopatrywał się jakichkolwiek naruszeń prawa materialnego.

Chybiony okazał się także zarzut naruszenia art. 5 k.c. podniesiony w apelacji. Zgodnie ze wskazanym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W orzecznictwie sądów powszechnych trafnie wskazuje się, że „niewątpliwie klauzula z art. 5 k.c. nie ma charakteru nadrzędnego w stosunku do pozostałych przepisów prawa; przez odwołanie się do społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa czy zasad współzycia społecznego nie można podważać mocy obowiązującej przepisów prawnych” (Wyrok SA w Szczecinie z 10.06.2015 r., I ACa 148/15, LEX nr 1793887).

W rozpoznawanej sprawie powodowi przysługiwało prawo dochodzenia objętego pozwem roszczenia wynikającego wprost z przepisów prawa. Nie sposób przyjąć aby realizacja uprawnień ustawowych naruszała zasady współzycia społecznego.

Nadto należy zauważyć, że zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa, nie może skutecznie powoływać się na art. 5 k.c. ten, kto sam narusza zasady współzycia społecznego (por. wyr. SN z 13.6.2000 r., V CKN 448/00, L. i wyr. SN z 20.1.2011 r., I PK 135/10, Monitor Prawa Pracy 2011, Nr 9, s. 475). Zakaz nadużycia prawa powinien być stosowany przy uwzględnieniu roli prewencyjno-wychowawczej art. 5 k.c., która może być zapewniona tylko wówczas, gdy bierze się pod uwagę nastawienie podmiotów danego stosunku cywilnoprawnego względem powinności przestrzegania zasad współzycia społecznego (por. wyr. SN z 9.3.1972 r., III CRN 566/71, L.). W realiach

przedmiotowej sprawy pozwana niewątpliwie zasady te naruszyła doprowadzając swym zachowaniem do kolizji drogowej.

Ponadto pozwana nie wskazała, jakie konkretnie zasady współzycia społecznego zostały naruszone a to ona powołując się na tę okoliczność powinna je wskazać i uzasadnić. Zasady współzycia społecznego powinny być skonkretyzowane. Oznacza to obowiązek powołania się na określoną, sformułowaną zasadę współzycia społecznego lub zasady współzycia społecznego, gdyż tylko w ten sposób można zapobiec niepożądanemu subiektywizmowi i aby mogło żądanie odnieść skutek powinno wskazywać, jakie to zasady współzycia społecznego - w okolicznościach sprawy - zostały naruszone (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2001 r., IV CKN 475/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2001 r., V CKN 1335/00). Powołanie się więc ogólnie na naruszenie zasad współzycia społecznego i pozostawienie dokonania tej swoistej subsumcji sądowi nie jest uprawnione.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanej, jako całkowicie bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy rozstrzygnął w oparciu o art. 102 k.p.c. uznając, że w sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. W przywołanym przepisie została wyrażona zasada słuszności, zgodnie z którą Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami, gdy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. Przepis ten stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy i jest rozwiązaniem szczególnym. Ustawodawca w treści tego przepisu nie określił kryteriów, którymi Sąd winien się kierować dokonując oceny czy zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”. W orzecznictwie sądowym i doktrynie ugruntowane jest jednak stanowisko, że do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 r., sygn. akt II CZ 223/73). Zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być przy tym oceniane w całości okoliczności danej sprawy, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Z tego względu ocena stanów faktycznych pod kątem dopuszczalności zastosowania zasady słuszności odnośnie do obowiązku zwrotu kosztów procesu pozostawiona została sądowi, który powinien kierować się w tym zakresie własnym poczuciem sprawiedliwości z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 kwietnia 2012 r., sygn. akt V CZ 2/12, LEX nr 1214621; z dnia 1 grudnia 2011 r., sygn. akt I CZ 26/11).

Przenosząc powyższe rozważania prawne na stan istniejący w przedmiotowej sprawie, Sąd Okręgowy uznał, że po stronie pozwanej wystąpiły okoliczności, które przemawiały za odstąpieniem od obciążenia jej kosztami zastępstwa procesowego na rzecz powoda. W szczególności przemawia za tym wiek pozwanej, jej trudna sytuacja finansowa oraz okoliczność, że w wyniku wypadku również pozwana doznała niekorzystnych skutków w postaci obrażeń ciała.